PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 59/2026, 20 LISTOPADA 2026 © PISM

KOMENTARZ

Szczyt APEC w Shenzhen – wymiar regionalny i dwustronny

Piotr Dzierżanowski, Oskar Pietrewicz, Justyna Szczudlik

Szczyt Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) w Shenzhen w dniach 18–19 listopada br. nie doprowadził do rozwiązania najpoważniejszych problemów gospodarczych w regionie. Stanowił natomiast okazję do forsowania przez Chiny wizji ładu regionalnego z ich przywódczą rolą. Dla UE najistotniejsze były dwustronne spotkania na marginesie szczytu, w tym między prezydentami USA i Rosji.

Jakie były najważniejsze tematy obrad i rezultaty szczytu?

Obrady dotyczyły pogłębiania integracji handlowej (w tym Strefy Wolnego Handlu Azji i Pacyfiku – FTAAP), odporności łańcuchów dostaw, gospodarki cyfrowej i sztucznej inteligencji oraz bezpieczeństwa energetycznego i żywnościowego. Przyjęto wspólny dokument końcowy „Shenzhen Outlook" (zawierającą 23 punkty ogólną deklarację polityczną niemającą charakteru wiążącego) oraz dokumenty szczegółowe: ramy współpracy w zakresie cyfryzacji handlu na lata 2027–2030 oraz plan łączności regionalnej. W głównej deklaracji pominięto odniesienia do wielostronnego systemu handlowego opartego na zasadach WTO. Były one pośrednio obecne w deklaracji ze szczytu APEC w Gyeongju w 2025 r., a bezpośrednio w deklaracji z Limy z 2024 r. W tegorocznym dokumencie zawarto jednak uwagę dotyczącą „globalnych nierównowag", które można wiązać z debatą o chińskiej nadwyżce handlowej i strukturalnych źródłach nierównowag w gospodarce ChRL. W sprawie łańcuchów dostaw przywódcy zadeklarowali dążenie do utrzymania otwartych korytarzy handlowych i usuwania wąskich gardeł. Podkreślili współpracę na rzecz bezpieczeństwa infrastruktury energetycznej i wykorzystania nowych technologii, w tym AI. Uzgodnienia mają jednak charakter wyłącznie kierunkowy – APEC pozostaje forum dobrowolnej koordynacji, a deklaracja nie ustanawia zobowiązań w rozumieniu prawa międzynarodowego. Szczyt nie przyniósł przełomu w zakresie napięć handlowych i fragmentacji światowej gospodarki.

Jak Chiny wykorzystały szczyt?

Chiny wykorzystały szczyt do celów wizerunkowych, podkreślając swoją mocarstwową pozycję oraz rolę orędownika pokoju. Wybór Shenzhen miał symbolizować sukces gospodarczy i technologiczny państwa. Od utworzenia w 1980 r. specjalnej strefy ekonomicznej miejscowość ta przekształciła się z niewielkiej wioski rybackiej graniczącej z Hongkongiem w tzw. chińską dolinę krzemową. Swoje siedziby mają tam największe chińskie firmy technologiczne: Huawei, Tencent, ZTE czy BYD. Sposób relacjonowania wydarzenia przez chińskie media, prezentujący Xi Jinpinga jako centralną postać szczytu, nawiązywał do historycznych skojarzeń z chińskim systemem trybutarnym. Świadczyły o tym liczne dwustronne spotkania przewodniczącego. Natomiast zorganizowanie trójstronnego szczytu między Xi, Donaldem Trumpem i Władimirem Putinem, rozpoczętego przez gospodarza słowami o pokoju, miało wzmacniać wizerunek Chin jako pokojowego mocarstwa. Jednocześnie aluzja do wojen prowadzonych przez Rosję i USA („gdy mocarstwa walczą,

świat jest w chaosie") miała być pośrednim wezwaniem do zakończenia tych konfliktów.

Jakie znaczenie miały spotkania dwustronne na marginesie APEC?

Spotkanie Xi z Putinem potwierdziło zacieśniającą się współpracę chińsko-rosyjską przeciwko Zachodowi. Rozmowy Xi z Trumpem wpisały się w politykę „strategicznej stabilizacji" USA wobec Chin i nie przyniosły postępów względem ostatniego spotkania przywódców we wrześniu br. Z kolei spotkanie Trumpa z Putinem, pierwsze od szczytu na Alasce w sierpniu ub.r., świadczyło o gotowości USA do kontynuowania negocjacji ws. wojny na Ukrainie mimo dotychczasowych niepowodzeń rozmów i braku woli Rosji do zakończenia działań zbrojnych. Jednym z ważniejszych wydarzeń było spotkanie Xi z prezydentem Korei Płd. Lee Jae-myungiem – ogłoszono zakończenie negocjacji ws. objęcia umową o wolnym handlu sektora usług i inwestycji. Szczyt stworzył też okazję do pierwszych rozmów prezydenta Korei Płd. i premier Japonii Takaichi Sanae z Putinem, które pokazały odmienne podejście obu państw do Rosji. Lee zasygnalizował zainteresowanie poprawą stosunków z Rosją w celu łagodzenia napięć na Półwyspie Koreańskim. Takaichi zażądała uwolnienia japońskiego dziennikarza, aresztowanego przez rosyjskie służby pod zarzutem szpiegostwa w październiku, i zwrotu zajętych przez Rosję w listopadzie aktywów Japan Tobacco.

Jakie było znaczenie szczytu i rezultatów dla UE?

Choć państwa UE nie należą do APEC, ustalenia grupy pośrednio rzutują na unijne interesy gospodarcze i bezpieczeństwo. Pominięcie kwestii handlu w wymiarze globalnym potwierdza erozję wielostronnego systemu opartego na prawie międzynarodowym i przejścia do regulowania relacji handlowych w ustaleniach dwustronnych oraz w ramach formatów regionalnych. Na szczycie nie zawarto porozumienia handlowego mogącego uregulować całościowo relację USA–ChRL, lecz wciąż obowiązuje przedłużane częściowe zawieszenie wzajemnych środków celnych i odwetowych. Utrzymanie amerykańskich barier celnych pozostaje jednym z czynników przyczyniających się do przekierowywania chińskiej nadprodukcji przemysłowej na rynek unijny, co znajduje odbicie w polityce UE. Z punktu widzenia UE najważniejsze były nie kwestie multilateralne, lecz spotkania na marginesie szczytu, w tym między Trumpem i Putinem. Kontynuowanie rozmów USA i Rosji w sprawie wojny na Ukrainie stawia państwa europejskie przed koniecznością dalszego wspierania Ukrainy oraz brania przez nie większej odpowiedzialności za wypracowanie i obronę nowej architektury bezpieczeństwa w Europie.

Redakcja: Jacek Foks, Rafał Tarnogórski, Marcin Terlikowski, Justyna Szczudlik
Jędrzej Czerep, Anna Maria Dyner, Amanda Dziubińska, Mateusz Piotrowski, Daniel Szeligowski, Jolanta Szymańska, Damian Wnukowski, Szymon Zaręba, Tomasz Żornaczuk